

Il Canzoniere del Barone Rampante – Klätterbaronens sångbok

Alice kollektiv: Musik: Ivo Nilsson; regi: Johan Petri; libretto, dramaturg: Magnus Jacobsson; scenografi: Niklas Billström; kostym: Filippa Hanzon; filmprojektioner: Wolfgang Lehmann; Ensemble Lipparella

9 september 2014, Medelhavsmuseet, Stockholm

Klätterbaronen är Italo Calvinos mest älskade bok. Berättelsen om den unge ädlingen Cosimo, som vid tolv års ålder bestämmer sig för att bryta helt med sin dysfunktionella familj, och hela samhället runt den, för att istället klättra upp i trädkronorna och stanna där resten av livet, alltifrån några centimeter till flera meter ovanför marken, är lockande på flera sätt. Som robinsonad, med alla beskrivningar av hur den unge klätterbaronen löser de praktiska problem som uppstår genom hans livsval, som äventyrsberättelse, med rövare, tjuvpojkgång och den mystiska flickan han förälskar sig i, men aldrig egentligen får. Och som skildring av ett personligt uppror. Ett uppror som är så ickemarxistiskt privatanarkistiskt det bara kan bli, vilket möjligen är en reflektion från Calvinos eget liv, då romanen är författad just under den tid då han var på väg att bryta med det italienska kommunistpartiet (PCI) och välja en privat, litterär, solitär väg istället för den partipolitiska som han dragits in i via sin ungdoms engagemang i partisanrörelsen.

Klätterbaronen blev en så stor försäljningsframgång att den också rent praktiskt bidrog till att han under återstoden av sitt liv hade råd att avstå från att arbeta med journalistik och andra verksamheter som han ansåg störde hans författande. År efter år kom den i nya upplagor på italienska. Den översattes till nya språk, och han gjorde även själv en bearbetning av den för barn, som i sin tur fick stor framgång.

Klätterbaronen är ingen barnbok, men helt klart en bok som passar redan läslystna 12-åringar. Den är lätt och rolig, och, som sagt ovan, delvis rentav spännande. Att göra en barnopera av den är en lysande idé, som genomförts väl av ALICE kollektiv för ljud & scenkonst med

Ensemble Lipparella. Tonsättaren Ivo Nilsson har skrivit en väl sammanhållen, suggestiv musik som är omisskännligt samtida, men tar till vara på klangerna i de tidstrogna äldre instrument från sent 1700-tal, från den tid historien utspelar sig, som musiken framförs på.

Jag får gå med på en föreställning för en skolklass en vanlig torsdagsförmiddag. Och det är en upplevelse att se detta verk i de 10-12-åriga barnens sällskap. Det hela börjar nere i museets samlingar, med att klätterbaronens bror Biagio, spelad av Kirsti Torhaug, berättar själva förutsättningarna för föreställningen. Om brodern som gjorde uppror, och klättrade upp i träden, för att slutligen försvinna helt upp i luften i en ballong. Men nu har en sångbok ramlat ner från himlen, fylld av Cosimos samlade musik och erfarenheter. Redan här hörs kvittrande, fågelaktiga ljud, från musikerna som förbryllar och lockar barnen – eller åtminstone mig.

Själva föreställningen äger sedan rum i en hörsal på övervåningen, innanför restaurangen. Ett avlångt rum, där musikerna väntar och Cosimo, klätterbaronen själv, spelad av Mikael Bellini, sitter halvvägs uppe på en stege. Han ger ett inlevelsefullt porträtt av den upproriske lille baronen, som i hög grad bidrar till att hålla ihop föreställningen och bibehålla publikens intresse. Under hela föreställningen rör han sig enbart på denna stege, medan Biagio, som bär med sig en egen liten stege ända från början nere i samlingarna, rör sig fritt fram och tillbaka över golvet och fungerar som både berättare och skådespelare. Det fungerar mycket bra. Musiken håller samman föreställningen, full av oväntade ljudbilder, och roliga inslag, som då musikerna gör andra ljud och ropar att tjuvpojkar kommer, i en lekfullhet som för mina tankar till Mauricio Kagels teatrala uppsprängningar av den upphöjda musikerrollen. För mig hade det gärna kunnat få vara ännu mer av denna typ av respektlöst lekande med de förväntade rollerna.

Scenrummet är mycket effektivt och enkelt uppbyggt, med en projicering mot fonden som börjar med närbilder på sniglar som ligger på tallrikar, för att sedan huvudsakligen suggerera fram känslan av att det hela utspelar sig i trädtopparna.

Barn är stränga teaterbesökare. Så snart de tycker det blir tråkigt börjar de fingra och pillra på saker och ting och tissa och tassa med varandra. Det finns alltid några som inte kan sitta still, men huvuddelen av publiken, på den föreställning jag besökte, var uppmärksam och verkade intresserad. Detta trots att jag själv tänkte att föreställningen kanske delvis var litet för abstrakt, att bakgrundsbilden inte var tillräckligt dynamiskt varierande och att musiken ibland blev för drönaraktigt likformig istället för att vara suggestivt bärande. Men det är marginella invändningar mot en föreställning som förmedlar en av 1900-talets centrala klassiker via samtida musik till en ny generation. Det är väl värt all uppmuntran och beröm, och jag hoppas att föreställningen kommer att kunna ges flera gånger, och gärna även i andra miljöer.

Torbjörn Elensky